

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. An, & quid sit peccatum veniale?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

7. Instabis: Ordo Divinæ justitiæ exigit, ne peccatum puniatur ultra suam exigentiam demeritoriam; sed exigentia demeritoria peccati venialis, etiam ut conjuncti cum peccato mortali tantum est ad pœnam temporalem: ergo secundum ordinem Divinæ justitiæ veniale etiam ut conjunctum cum mortali non nisi pœnâ temporali punitur. Minor probatur. Conjunctio cum mortali non mutat naturam peccati venialis, nec illud trahit extra suum genus: sed peccatum veniale ex genere suo tantum habet exigentiam demeritoriam ad pœnam temporalem: ergo etiam ut conjunctum cum peccato mortali tantum exigit pœnam temporalem.

Respondeo negando minorem, ejusque probationem distinguo: peccatum veniale ex genere suo tantum habet exigentiam demeritoriam pœnæ temporalis, negativè [hoc est, non exigit majorem pœnam, quam temporalem; ita tamen ut ex adjuncta conditione subjecti possit admittere vel positivam exclusionem, vel exigentiam pœnæ æternæ] concedo; positivè, nego min: ergo etiam ut conjunctum cum mortali tantum exigit pœnam temporalem, quantum est de se ne-

gativè, concedo; quantum est ex conditione subjecti, positivè, nego consequentiam.

Igitur observandum est ex Salmantic. hîc disp. 17. n. 74. Peccatum veniale considerari posse in triplici statu. Primò, prout connotat subjectum DEO gratum per gratiam & charitatem, quâ ratione determinatè exigit pœnam temporalem, & excludit æternam. Secundò, prout connotat subjectum DEO exosum per peccatum mortale, & sic positivè exigit pœnam æternam, quia ex conditione talis status fit irremissibile in sensu composito illius status. Tertio, prout præscindit à connotatione & conditionibus subjecti, & sic non postulat quidem pœnam æternam, est tamen indifferens, ut juxta conditionem subjecti vel habeat determinatam exigentiam remissionis, adeoque & temporalis punitionis, si illud sit constitutum in gratia; vel determinatam exigentiam pœnæ æternæ, si illud sit constitutum in statu peccati mortali, eò quòd subjectum DEO exosum in sensu composito illius status, etiam in peccatum veniale refundat tam culpæ, quam pœnæ irremissibilitatem.

DISPUTATIO XXV.

DE

Peccato veniali, ad q. 89.

Hactenus de peccato personali mortali, tanquam principali analogato sub nomine & genere peccati, dictum: nunc peccatum veniale subjungimus; sic appellatum, quòd non destruat principium veniæ, h. e. gratiam & charitatem; quemadmodum ex opposito mortale dicitur, quòd destruit gratiam, tanquam principium vitæ supernaturalis.

ARTICULUS I.

An, & quid sit peccatum veniale?

SUMMARI A.

1. Fides docet dari venialia.
2. Quæ sunt talia ex sua natura.
3. Alia venialia ex genere suo, alia per accidens.
4. Plures differentie inter mortale & veniale.
5. Quid sit actum esse simpliciter contra legem?
6. Primaria differentia inter peccatum mortale & veniale.
7. Objectiones.
8. Solvuntur.
9. Regula discernendi veniale a mortali.

§. I.

Præsupposita.

1. Suppono primò tanquam de fide certum, dari quædam peccata venialia. Ita definitum est in Concil. Milevit. can. 7. & Trid. Sess. 6. c. 11. deducitur ex S. Script. Matth. 7. ubi aliqua peccata festuca, alia verò trabi comparantur. Item Eccles. 7. Prov. 14. & Jac. 3. ubi dicitur, omnes homines, & quidem quotidie peccare, quod de

R. P. Mezger, Theol. Schol., Tom. 11.

peccatis mortalibus non potest intelligi, cum multi reperiantur sancti & justii, incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini sine querela, ut constat ex Luca 1. Gen. 6. Job. 1. Dan. 6. igitur tantum intelligi potest de levibus & venialibus peccatis, in quæ etiam justii cadunt, juxta illud: *Septies in die cadit justus*. Ratio congruentiæ est: quia etiam in sacra amicitia & civili societate committuntur offensa aliquæ graves, aliquæ verò leves: ergo idem contingere potest in amicitia, quæ DEUM inter & hominem intercedit.

Suppono secundò. Dari venialia, quæ non sunt talia propter solam extrinsecam non imputationem DEI, sed ex sua natura intrinseca; nam ita primò definiunt Pius V. & Gregorius XIII. damnantes hanc propositionem Michaëlis Bay: *Nullum est peccatum naturâ suâ veniale*: sed omne peccatum meretur pœnam æternam. Secundò: quia sunt aliqua peccata, quæ non feruntur in objectum repugnans charitati, suntque offensa

H h

iones

siones in rebus levissimis, ut verbum otiosum, aspectus curiosus, &c. Nec obest primò, quòd Ezech. 28. & Rom. 6. mortis comminatio peccato absolute annectitur: *Stipendium peccati mors*: tunc enim Tò peccatum supponit pro suo significato & analogato principali, quod est peccatum mortale. Nec obest secundò, quod dicitur Matth. 5. *Qui solverit unum de mandatis istis minimis*, [quo videtur indicari peccatum veniale] *minimus vocabitur in regno cælorum*, h. e. in resurrectione computabitur inter minimos, seu reprobos. Non enim Christus per mandata minima intelligit illa, quæ tantum obligant sub veniali, sed quæ juxta vulgi & Phariseorum opinionem habebantur & negligebantur tanquam minima, uti de non irascendo, de non concupiscendo, &c.

3. Suppono tertio. Aliqua peccata esse venialia ex genere suo, h. e. secundum speciem ab objecto desumptam; aliqua verò per accidens tantum, nempe ex defectu deliberationis vel parvitate materiæ: illa specie essentialiter, ista verò accidentaliter distinguuntur à peccato mortali supra dictum est; in hoc nimirum sensu, quia ex fine proximo operis & meritis objecti peccata, quæ sunt venialia ex defectu deliberationis, vel parvitate materiæ, pertinent ad eandem speciem, ad quam pertinet mortale: sic enim leve furtum æquè est peccatum injuriæ, quam furtum grave, & semideliberata concupiscentia æquè est contra castitatem, quam perfectè deliberata. Quo tamen non obstante spectando habitudinem operantis ad finem ultimum, etiam hæc venialia essentialiter, & quidem toto genere differunt à quolibet peccato mortali.

4. Suppono quarto, complures esse differentias inter peccatum mortale, & veniale: Primò, quòd mortale destruat charitatem & gratiam, non autem veniale. Secundò, quòd per illud homo simpliciter avertatur à DEO, & rationem ultimi finis collocet in creatura; non autem per veniale. Tertio, quòd mortale inducat mortem animæ, non veniale. Quarto, quòd inordinatio peccati mortalis sit ab intrinseco irreparabilis, quia non relinquit radicem & principium veniæ; veniale ab intrinseco sit reparabile, quia relinquit gratiam & charitatem, quæ est principium veniæ. Quintò, quòd mortale inducat reatum pœnæ æternæ; veniale reatum pœnæ temporalis. Sextò, quòd mortale sit simpliciter contra legem, veniale verò secundum quid.

5. Ubi nota, quòd actus possit dici simpliciter esse contra legem ex duplici capite: primò *ex parte legis*, cum nempe legis observantia est necessaria ad conservationem charitatis & amicitiae cum DEO, quæ est præcipuus effectus legis: secundò *ex parte actus* seu tendentiæ contra legem, quando nimirum actus habet efficacem repugnantiam cum lege, & omnes conditiones ad actum perfectè humanum requisitas. Peccatum mortale utroque modo est contra legem simpliciter; primò ex parte actus, quia est tendentia deliberata in objectum dissonum rectæ rationi; deinde ex parte legis, eò quòd lex, cui adversatur, sit necessaria ad conservandam conjunctionem cum DEO ut fine ultimo. Peccatum verò ve-

niale si sit tale ex parvitate materiæ, aut levitate objecti, non est simpliciter contra legem, Tò simpliciter accipiendo ex parte legis; si sit tale ex defectu deliberationis, non est simpliciter contra legem ex parte actus. His positis quartumque nam ex istis differentiis sit principalior, & radicalior ad distinguendum veniale à mortali?

§. II.

Statuitur primaria differentia inter mortale & veniale.

CONCLUSIO. *Præcipua & primaria differentia peccati venialis à mortali est, quòd per veniale homo non simpliciter & efficaciter à DEO ut ultimo fine avertitur, neque per illud divina amicitia destruitur, neque simpliciter contra legem peccatur.*

Ratio est: Illa est primaria differentia inter mortale & veniale peccatum, per quam genus peccati ut sic immediatè dividitur in mortale & veniale: sed per differentias prædictas peccatum ut sic immediatè dividitur: ergo. Minor probatur: Inordinatio & contrarietas ad legem proximè & immediatè dividitur in inordinatam efficacem ab ultimo fine, & inefficacem secundum quid; item contrarietas ad legem dividitur immediatè per hoc, quòd sit simpliciter, vel secundum quid: sed peccatum ut sic est actus inordinatus contra legem DEI: ergo peccatum ut sic per prædictas differentias proximè & immediatè dividitur.

Dices primò. Offensa personæ infinitæ est infinita, siquidem ratio offensa creditur juxta dignitatem personæ offensa: sed quòdlibet peccatum est offensa personæ infinitæ: ergo quòdlibet peccatum est infinitum: adeòque nulla est ratio distinguendi inter mortale & veniale peccatum. Secundò. Illa culpa est gravis & mortalis, pro qua eligibilior est pœna æterna, sed pœna æterna est eligibilior, quam quælibet culpa peccati: ergo quælibet culpa peccati est gravis & mortalis.

Respondeo ad 1. si est offensa simpliciter talis, concedo; si offensa secundum quid, nego. Istud peccatum veniale est offensa personæ infinitæ, ut tamen sit de genere offensa secundum quid, concedo; simpliciter, nego min. & consequentiam. Ad 2. nego maj. hæc enim major eligibilior est eo pro venit, quòd pœna quæcunque continetur intra ordinem mali naturalis, & non sit malum DEI, sed malum hominis; e contra quælibet culpa etiam levissima pertinet ad ordinem mali moralis, estque mala ipsi DEO: atqui malum naturale, cum simpliciter possit esse bonum, & in genere moris possit esse causa meriti & virtutis, debet eligibilitatem aliquam, e contra malum morale, cum sit simpliciter & absolute malum à natura prorsus habet eligibilitatem.

Quæres. Undenam cognosci possit, quòd aliquod peccatum sit mortale, aut veniale?

Respondeo ex Sylvio hic tres regulas & signa observari posse: primò, quæ in sacra Scriptura vocantur *abominabilia, digna morte*, iisque gravissimæ pœna & comminatio adjungitur, esse mortalia, uti sunt peccata ab Apostolo recensita Gal. 5. quibus adduntur illa verba: *Quoniam qui talia*

agunt, regnum DEI non consequentur. Quæ verò mitioribus terminis notantur, esse venialia, sicuti Prov. 10. *In multiloquio non deerit peccatum.* Secundò attendi debet ad communem consensum SS. PP. DD. & fidelium, ex quo cognoscimus binam refectionem in diebus jejunii esse peccatum mortale; refectionem verò in-

choatam ante meridiem esse veniale. Tertio: quæ graviter lædunt charitatem DEI, vel proximi, sunt mortalia; quæ verò leviter tantum, sunt venialia. Præterea attendi debet ad quantitatem deliberationis, advertentiam, & materiæ, genus peccati, tenorem legis, &c.

ARTICULUS II.

An ex peccato veniali fieri possit mortale?

SUMMARIUM.

1. *Status questionis.*
2. *Idem numero actus moraliter non potest ex veniali fieri peccatum mortale.*
3. *Nec multa venialia possunt integrare unum mortale.*
4. *Quid sentiendum de minutis furtulis?*
5. *Veniale peccatum disponit ad mortale.*
6. *Aliquando directè.*
7. *Aliquando indirectè.*

§. I.

Statuitur negativa.

1. **C**ertum est primò: actum, qui ex objecto spectatus tantum esset venialiter malus, ex fine vel aliâ circumstantiâ habente gravem deformitatem posse effici mortaliter peccaminosum, quemadmodum etiam actus ex objecto bonus per malum finem vel circumstantiam vitari potest, ut si verba jocosa proferantur in finem fornicandi.

Certum est secundò: actum ex objecto tantum venialiter malum fieri graviter peccaminosum, quando affectus peccantis erga illud objectum adeò est exorbitans, ut quis propter illud sit paratus etiam grave præceptum transgrediendi.

Certum est tertio: peccatum ex se leve gravem malitiam contrahere, quando fit cum formali contemptu legis, aut legislatoris: aut quando est occasio proxima incidendi in peccatum mortale, ut est otiosa confabulatio cum persona, cum qua quis scit se sæpius peccasse.

Certum est quartò: Unum eundemque actum in esse physico invariatur posse ex venialiter malo successivè fieri mortaliter peccaminosum; ita quippe actus voluntatis à principio venialiter malus propter imperfectam deliberationem, accedente plenâ advertentiâ fit peccatum mortale. Triplex igitur superest dubium, primò, an idem numero actus etiam invariatur, in esse moris fieri possit è veniali mortalis? Secundò: An venialia per multiplicationem ita augeri possint, ut tandem pertingant ad malitiam & quantitatem peccati mortalis? Tertio: An veniale possit esse dispositio ad peccatum mortale?

2. **CONCLUSIO PRIMA.** *Non potest idem numero actus in esse moris fieri ex peccato veniali peccatum mortale; neque potest cum multis peccatorum venialium quantumcumque multiplicatus ascendere ad malitiam peccati mortalis.* Ratio primæ partis est: Quando mutatur voluntarium, tunc etiam mutatur moralitas actus; siquidem

ista essentialiter radicatur in voluntario libero: sed quotiescunque fit ex veniali mortale, toties mutatur voluntarium; ergo etiam mutatur moralitas actus; & consequenter actus non manet idem numero in esse moris. Min. probatur; quia in peccato veniali supponitur tantum adfuisse semiplena libertas, in peccato verò mortali adest libertas plena; sed hæc est diversitas & mutatio voluntarii: ergo.

Confirmatur. Mutato practico dictamine, à quo actus dependet in esse moris, mutatur ipsius moralitas; sed aliud est dictamen practicum, à quo deviat peccatum mortale, aliud à quo deviat veniale: ergo. Min. probatur; quia regula, à qua discordat peccatum mortale, est practicum dictamen de conservanda charitate & conjunctione cum fine ultimo, regula verò à qua discordat veniale, est dictamen de conservando fervore charitatis; sed hæc sunt diversa dictamina: ergo.

Ratio secundæ partis est: Quantumcumque multiplicentur individua unius generis & ordinis, nunquam tamen pertingunt ad individuum ordinis superioris; sicuti quantumcumque multiplicentur accidentia, nunquam tamen pertingunt ad lineam substantiæ: sed peccata venialia pertinent ad genus & ordinem peccati venialis: ergo quantumcumque multiplicentur, nunquam tamen pertingunt ad gravitatem peccati mortalis, quod est in diverso ordine & genere.

Obijcies: Qui sæpius per minuta furta peccat venialiter, tandem perveniendo ad gravem materiam, etiam peccat mortaliter; ergo ex pluribus minutis & venialibus peccatis tandem integrari & resultare potest peccatum mortale.

Respondeo negando consequentiam; nam quando per minuta furtula pervenitur ad notabilem materiam, ex qua grave & notabile damnum proximo inferitur, non ideo peccatur mortaliter, quia ex omnibus precedentibus furtis, tanquam partibus integrantibus, resultat peccatum mortale; sed quia advertens ad gravitatem damni in ultimo furto peccat mortaliter: quod licet seorsim spectatum furtum sit rei levis, quatenus tamen accipitur cum connotatione ad materiam omnium furtorum precedentium, cum quibus materia ultimi furci grave damnum constituitur supponitur, sic habet rationem gravis iniuriæ sufficientis ad peccatum mortale.